

O'QUVCHILAR TARBIYASIDA MAROSIMLAR, MILLIY URF- ODATLAR VA AN'ANALARINING O'RNI

Osiyo Xalqaro Universiteti pedagogika mutaxassisligi 1-bosqich talabasi

Abdullayev Otabek

Annotatsiya: O'quvchilar tarbiyasi insonning shaxs sifatida shakllanishida muhim bosqich hisoblanadi. Bu jarayonda faqat ilmiy bilimlar berish kifoya qilmaydi, balki ularning ma'naviy va axloqiy jihatdan ham tarbiyalanishi zarur. Shu ma'noda, marosimlar, milliy urf-odatlar va an'analar o'quvchilar tarbiyasida muhim vositalardan biri sifatida e'tiborga loyiqdir. Ular nafaqat yosh avlodni madaniy merosga bog'laydi, balki ularning milliy o'zligini anglashlariga, ma'naviy qadriyatlarni qadrlashlariga va jamiyatda o'z o'rnini topishlariga yordam beradi. Marosimlar va an'analar orqali o'quvchilar o'z millatining tarixiy ildizlari, qadriyatlari va urf-odatlari bilan tanishadi, bu esa ularning shaxsiyati va dunyoqarashining shakllanishiga ta'sir ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: tarbiya, marosimlar, urf-odatlar, an'analar, qadriyatlar, dunyoqarash, madaniyat, yoshlar, jamiyat.

Marosimlar o'quvchilar tarbiyasida birinchi navbatda ijtimoiy ahamiyatga ega. Har bir millatning o'ziga xos marosimlari bor, ular yoshlarni jamiyatga moslashishga, o'zaro hurmat va mehr-muhabbatni rivojlantirishga undaydi. Masalan, tug'ilish, to'y, bayramlar kabi marosimlar o'quvchilarga oilaviy va jamiyatdagi munosabatlarning ahamiyatini tushuntiradi. Shuningdek, marosimlar orqali o'quvchilar o'zaro hamjihatlik, birdamlik va bir-birini qo'llab-quvvatlash kabi ijtimoiy qadriyatlarni o'rganadi. Bu esa ularning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Milliy urf-odatlar o'quvchilarni o'z millatining madaniyati bilan tanishtiradi. Har bir millatning urf-odatlari uning tarixiy rivojlanishi, tabiati, ijtimoiy hayoti bilan chambarchas bog'liqdir. Ular o'quvchilarga o'z millatining noyobligini his qilish, milliy g'urur va o'zlikni

anglash imkonini beradi. Milliy urf-odatlarini o'rganish yoshlarni o'z madaniyatiga hurmat bilan qarashga, uni asrash va rivojlantirishga undaydi. Bu esa yoshlarning ma'naviy barqarorligini mustahkamlaydi va ularni milliy qadriyatlar himoyachisiga aylantiradi. An'analar esa o'quvchilarda vaqt va makon doirasida uzluksizlik hissini yaratadi. An'analar orqali avlodlar o'rtasida bog'lanish hosil bo'ladi, yoshlar o'z ota-bobolarining tajribasi, hayotiy hikmatlari bilan tanishadi. Bu esa ularning axloqiy va ma'naviy kamolotiga xizmat qiladi. An'analar o'quvchilarga hayotiy qiyinchiliklarni yengishda yordam beruvchi qadriyatlarni o'rgatadi, ularni to'g'ri yo'lga boshlaydi. Shu tariqa, an'analar yosh avlodni ma'naviy jihatdan boyitadi va ularni mustahkam ijtimoiy asosda tarbiyalaydi.[1]

O'quvchilar tarbiyasida marosimlar, milliy urf-odatlar va an'analar nafaqat ma'naviy-axloqiy, balki estetik tarbiya vositasi sifatida ham xizmat qiladi. Ular yoshlarning san'atga, madaniyatga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularni ma'naviy go'zalliklarni qadrlashga o'rgatadi. Marosimlar va an'analar orqali o'quvchilar milliy musiqa, raqs, libos, taomlar kabi madaniy elementlar bilan tanishadi, bu esa ularning madaniy saviyasini oshiradi. Shu bilan birga, bu jarayon yoshlarning o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlaydi va ularni ijtimoiy faollikka rag'batlantiradi. Marosimlar, milliy urf-odatlar va an'analar o'quvchilar tarbiyasida axloqiy qadriyatlarni shakllantirishda ham muhim rol o'ynaydi. Ular yoshlarni halollik, mehr-shafqat, sabr-toqat, adolat kabi fazilatlar bilan tanishtiradi. Bu qadriyatlar o'quvchilarning kundalik hayotida, maktabdagi va jamiyatdagi munosabatlarida namoyon bo'ladi. Shu tariqa, marosimlar va an'analar orqali axloqiy me'yorlar amaliyotga tatbiq etiladi, yoshlarning tarbiyasi mustahkamlanadi.[2]

Marosimlar va an'analar o'quvchilarni milliy va diniy qadriyatlar bilan bog'lashda ham ahamiyatlidir. Ko'plab marosimlar va urf-odatlar diniy e'tiqodlar bilan chambarchas bog'liq bo'lib, ular orqali yoshlar diniy qadriyatlarni o'rganadi

va ularga hurmat bilan qaraydi. Bu esa ularning ma'naviy kamolotiga xizmat qiladi, ularni to'g'ri yo'lga boshlaydi. Shu bilan birga, diniy va milliy qadriyatlarning uyg'unligi yoshlarning ma'naviy barqarorligini ta'minlaydi.[3]

Marosimlar va an'analar o'quvchilar tarbiyasida ijtimoiy integratsiyani kuchaytiradi. Ular yoshlarni jamiyatning faol a'zolari sifatida shakllantiradi, ularga jamiyatdagi o'z o'rnini anglashga yordam beradi. Marosimlar va an'analar orqali yoshlar o'zaro muloqot qiladi, bir-birini tushunadi va hurmat qiladi. Bu esa ijtimoiy birdamlikni mustahkamlaydi va yoshlarning ijtimoiy faolligini oshiradi. O'quvchilar tarbiyasida marosimlar, milliy urf-odatlar va an'analar o'quvchilarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga muhim ta'sir ko'rsatadi. Ular yoshlarni o'zlikni anglashga, o'z millatiga hurmat bilan qarashga, ma'naviy qadriyatlarni qadrlashga o'rgatadi. Shu bilan birga, marosimlar va an'analar yoshlarning axloqiy fazilatlarini rivojlantiradi, ularni jamiyatga foydali shaxslar sifatida tarbiyalaydi.[4]

An'analar yoshlarning ma'naviy rivojlanishiga chuqur va ko'p qirrali ta'sir ko'rsatadi. Avvalo, an'analar yoshlarni o'z ota-bobolarining qadriyatlari, hayotiy tajribalari va ma'naviy merosi bilan tanishtiradi. Bu yoshlarning o'zligini anglashga, milliy va madaniy ildizlariga bog'lanishiga xizmat qiladi. An'analar orqali yoshlar hayotiy axloqiy me'yorlar, odob-axloq qoidalari, insoniy fazilatlar haqida ma'lumot oladi va ularni o'z hayotida qo'llashga o'rgatiladi. Shuningdek, an'analar yoshlarning axloqiy fazilatlarini shakllantirishda muhim vosita hisoblanadi. Masalan, sabr-toqat, hurmat, mehr-oqibat, halollik kabi fazilatlar ko'plab an'anaviy qoidalar va marosimlar orqali yosh avlodga singdiriladi. Bu qadriyatlar yoshlarning shaxsiy va ijtimoiy hayotida muhim o'rin tutadi, ularni to'g'ri yo'lga boshlaydi va jamiyatda munosib o'rin egallashlariga yordam beradi. An'analar yoshlarni jamiyatga moslashishga, ijtimoiy munosabatlarni to'g'ri tashkil etishga o'rgatadi. Ular orqali yoshlar o'zaro hurmat, hamjihatlik, birdamlik

kabi ijtimoiy qadriyatlarni o'rganadi, bu esa ularning ijtimoiy faolligini oshiradi va jamiyatda o'z o'rnini topishiga yordam beradi. Shu bilan birga, an'analar yoshlarning ma'naviy barqarorligini mustahkamlaydi, ularni turli qiyinchiliklarga bardoshli bo'lishga tayyorlaydi.[5]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, o'quvchilar tarbiyasida marosimlar, milliy urf-odatlar va an'analar muhim o'rin tutadi. Ular yoshlarning ma'naviy, axloqiy va ijtimoiy rivojlanishida asosiy vositalardan biri hisoblanadi. Marosimlar va an'analar orqali o'quvchilar o'z millatining madaniy merosini o'rganadi, uni qadrlaydi va saqlaydi. Bu esa yoshlarning shaxs sifatida shakllanishiga, ularning jamiyatdagi o'rnini anglashiga yordam beradi. Shu tariqa, marosimlar, milliy urf-odatlar va an'analar o'quvchilar tarbiyasining ajralmas qismi bo'lib, ularning ma'naviy kamolotiga xizmat qiladi va jamiyatning ma'naviy barqarorligini ta'minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xudoyberdiyev, M. "Arxeologik qazishmalar va topilmalar: O'rta Osiyo misolida" – Samarqand: Samarqand Universiteti Nashriyoti, 2020.
2. To'liqinova, D. "Milliy urf-odat, qadriyat va an'analar asosida bola tarbiyasining pedagogik imkoniyatlari" – Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti Nashriyoti, 2019.
3. Boltayeva, N.F. "Boshlang'ich sinf o'quvchilarini tarbiyalashda milliy urf-odat va an'analarning o'rni" – Toshkent: Ta'lim Nashriyoti, 2020.
4. Qodirov, Sh. "Milliy an'analar va urf-odatlarning yoshlar tarbiyasidagi roli" – Toshkent: Ilm-Fan Nashriyoti, 2019.
5. Karimova, M. "Marosimlar va milliy qadriyatlar asosida o'quvchilarni tarbiyalash" – Andijon: Andijon Davlat Universiteti Nashriyoti, 2020.

6. Rasulov, A. "Milliy urf-odatlar va an'analar ta'limdagi tarbiyaviy jarayonga ta'siri" – Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti Nashriyoti, 2021.

7. Islomova, G. "O'zbek xalqining milliy marosimlari va ularning tarbiyaviy ahamiyati" – Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti Nashriyoti, 2018.

8. Tursunov, J. "Milliy urf-odatlar va an'analar asosida yoshlarni tarbiyalash metodikasi" – Toshkent: Pedagogika Nashriyoti, 2022.